

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 236/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om anordnandet, genomförandet, kvaliteten och övervakningen av simundervisningen för barn samt utbildningskraven för simlärare och strandövervakare

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 236/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho/saml:

Hur övervakas och utövas tillsyn över anordnandet, omfattningen och kvaliteten av den simundervisning som kommunerna ansvarar för, har det fastställs eller kommer tydliga utbildningskrav att fastställas för simlärare och strandvakter, hur främjas simundervisning som en del av gymnastiklektionerna i enlighet med skolornas läroplan för att förbättra barnens simkunnighet och finns det planer för att inleda simundervisningen redan i förskolan?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998, 2 §) är målet för den grundläggande utbildningen att stödja elevernas utveckling till humana människor och etiskt ansvars-kännande samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i livet. Målet för förskoleundervisningen är dessutom att som en del av småbarnsfostran förbättra barnens förutsättningar för inlärning. I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår gymnastik som ett för alla gemensamt ämne.

Statsrådet beslutar om de allmänna riksomfattande målen för den utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning samt om hur den tid som används för grundläggande utbildning ska fördelas mellan undervisning i olika ämnen, ämnesgrupper och elevhandledning (timfördelning). Utbildningsstyrelsen beslutar om målen för och det centrala innehållet i de olika läroämnen inom den grundläggande utbildningen, inom ämneshelheterna, elevhandledningen och den övriga undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning. Enligt 3 § i förordningen om timfördelning ska undervisningen främja elevernas hälsa, välfärd, trygghet och hantering av vardagen samt utveckla deras färdigheter i dessa avseenden. Undervisningen ska främja bland annat utveckling av färdigheter i gymnastik och idrott.

Utbildningsstyrelsen har i den föreskrift om riksomfattande grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen som den utfärdade 2014 fastställt mål per årskurs i läroämnet gymnastik. I årskurserna 1–2 är ett av målen med läroämnet gymnastik att introducera eleven i vattengymnastik och säkerställa att eleven har grundläggande simkunnighet. Målet för årskurserna 3–6 är att lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet. Målet för årskurserna 7–9 är att stärka simkunnigheten och livräddningsfärdigheterna så att eleven kan simma och både rädda sig själv och andra ur vattnet. Elevens simkunnighet ska motsvara den nordiska definitionen av simkunnighet för att eleven ska få vitsordet (8) i slutet av årskurs nio. Detta innebär att eleven efter att ha hoppat i på djupt vatten med även huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan utan avbrott ska kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg. Dessutom kan eleven förflytta sig 50 meter med hjälp av räddningsutrustning och dyka ner till 2 meter. Gymnastikundervisningen och den simundervisning som ingår i den utvecklas ständigt såväl med lokala som med nationella åtgärder.

Enligt Utbildningsstyrelsens nationella läroplan för förskoleundervisningens (2014) är målet med förskoleundervisningen att inspirera barnen att röra på sig på många olika sätt och att känna glädje över att röra på sig. Vid ordnandet av förskoleundervisningen utnyttjas möjligheter som olika samarbetspartner, såsom biblioteks-, kultur- och idrottsväsendet erbjuder. Det finns inga särskilda mål eller bestämmelser för simundervisningen i förskoleundervisningen.

Den 29 april 2025 godkände riksdagen en lagändring enligt vilken en fysiskt aktiv livsstil blir en del av målen för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen från den 1 augusti 2026. Målet för bestämmelsen om främjande av en fysiskt aktiv livsstil är att främja fysisk aktivitet bland barn och unga inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, att stödja och förbättra barnens och de ungas helhetsmässiga välbefinnande samt att stärka betydelsen av en fysiskt aktiv livsstil i verksamheten inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och som en övergripande livskompetens. Utbildningsstyrelsen inleder uppdatering av grunderna för läroplanen för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen vad gäller den fysiskt aktiva livsstilen på hösten 2025.

Uppföljningen av gymnastikundervisningen och den simundervisning som ordnas som en del av gymnastikundervisningen omfattas av reglering som gäller utvärdering av förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Enligt lagen om grundläggande utbildning ska den som ordnar utbildningen utvärdera utbildningen samt delta i extern utvärdering av verksamheten. I Finland genomförs extern utvärdering av den grundläggande utbildningen av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU). Statsförvaltningen utövar ingen separat tillsyn över gymnastikundervisningen och simundervisningen inom den grundläggande utbildningen eller kvaliteten på eller omfattningen av undervisningen.

Utbildningsstyrelsen, Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund rf (FSL) och Jyväskylä universitet har sedan år 2000 regelbundet kartlagt simkunnigheten hos barn i årskurs 6. I undersökningen rapporteras också om omfattningen av simundervisningen på allmän nivå. De

senaste resultaten visar att skolorna står inför en stor utmaning med att åtgärda de brister i elevernas simkunnighet som orsakats av coronarestriktionerna. I skolorna läggs vikt vid simundervisning särskilt i årskurserna 1 och 2.

För läropliktiga ingår simkunnighet och livräddningskunskaper i målen för gymnastikundervisningen även inom gymnasieutbildningen. Inom den yrkesinriktade grundexamensutbildningen fokuserar kompetensmål som är gemensamma för alla på arbetsförmåga och välfärd, och i grunderna för examina tar inte ställning till enskilda motionsgrenar. Även på andra stadiet håller främjande av en fysiskt aktiv livsstil på att bli ett ytterligare prioritetsområde. De som avlägger en yrkesinriktad grundexamen i idrott (idrottsledare) kan välja simundervisning och vattensäkerhet som en del av studierna. De som avlagt examen kan också arbeta som simlärare till exempel i simhallar eller organisationer.

Det finns inga särskilda bestämmelser vad gäller simundervisning i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet. I lågstadieskolor kan simundervisning i praktiken ges av både klasslärare och till exempel simlärare som genomgått simlärarutbildning som ordnas av Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund. I högstadieskolor och på andra stadiet svarar vanligtvis gymnastiklärare för simundervisningen. Simundervisningen ordnas ofta genom arrangemang som möjliggör samarbete mellan klassläraren och/eller gymnastikläraren och simläraren.

År 2020 utarbetade Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund, Utbildningsstyrelsen, Kommunförbundet och Undervisningssektorns Fackorganisation tillsammans anvisningen för trygg simundervisning. Målet är att ge anvisningar för såväl undervisningsanordnare, rektorer och lärare som simlärare som i praktiken ger simundervisning om hur skolornas simundervisning kan ordnas på ett tryggt sätt. Anvisningen är avsedd för simundervisningen för elever i grundskoleålder, men den kan tillämpas och utnyttjas även inom simundervisningen på andra stadiet samt för förskoleundervisningsgrupper. Även övriga anvisningar, utredningar, stödmaterial och sakkunnighjälp från Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund (FSL) spelar en viktig roll som undervisningsanordnarnas stöd vid ordnandet av simundervisningen.

Inom undervisningsministrarnas sektor finns ingen reglering av simundervisning som ordnas på fritiden. Kundsäkerheten i fritidstjänster omfattas av Konsumtionstjänstlagen (185/2025) där regleringen av konsumenttjänsternas säkerhet nyligen har reviderats. Lagen är en allmän lag, och den tillämpas också på badstränder, simhallar och badanläggningar. Enligt lagen har de verksamhetsutövare och tjänsteleverantörer som ansvarar för tjänster ansvar för att deras tjänster är säkra. Tjänsteleverantörerna ska se till att den tjänst som tillhandahålls är säker och att personalen är utbildad. Konsumenttjänstlagen gäller dock inte verksamhet som föreningar och sammanlutningar ordnar för sina medlemmar. Den behöriga myndigheten är Säkerhets- och kemikalie-

verket Tukes som utövar tillsyn och ger tjänsteleverantörerna anvisningar om hur lagen ska följas. Säkerhets- och kemikalieverket håller på att bereda detaljerade anvisningar till stöd för verkställandet av den lag som trädde i kraft den 5 maj 2025.

Enligt FSL:s uppskattning deltog cirka 16 procent av barnen i lågstadieålder i simskolor på fritiden år 2023. År 2023 ordnade 85 procent av kommunerna simskoleverksamhet på fritiden, antingen i egen regi eller som köpt tjänst. Omfattningen av simskoleverksamheten varierade enligt kommunernas invånarantal. Särskilt ett otillräckligt antal simbassänger i större kommuner och rekrytering av kvalificerade simlärare ansågs vara en utmaning.

Undervisnings- och kulturministeriet inleder en utredning för att stärka den simundervisning som ges under gymnastiklektionerna i den grundläggande utbildningen. Målet är att förbättra simkunnigheten bland barn och unga och stärka deras kunskaper i vattensäkerhet. Arbetet genomförs i samarbete med sakkunniga från Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund samt Kommunförbundet. Som ett första steg bjuder undervisnings- och kulturministeriet in experter till ett rundabordssamtal i augusti 2025. Vid samtalet kartläggs det aktuella läget för simundervisningen och vilka åtgärder som behövs för att utveckla simkunnigheten.

Simundervisningen i skolorna och kompetensen hos dem som ger simundervisning spelar en viktig roll. Förutom dessa påverkar också andra åtgärder utvecklingen av simkunnighet och säkerheten på vatten och vid vatten. Situationen ska också granskas i en mer övergripande omfattning, varvid skolorna för sin del kan bidra till säkerheten och utvecklingen av säkerhetskultur när man befinner sig på och vid vatten.

Helsingfors 11.8.2025

Undervisningsminister Anders Adlercreutz